

Л і т е р а т у р а :

1. Акафістник. Т. 1. – К. : Видавничий відділ Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2007. – 336 с.
2. Евхологiон або Требник цебто Чини Святих Таїнств, Благословення, Освячення та інші Церковні Моління на різні потреби. Ч. 1. – Вінніпег : Видання Української Греко-Католицької Церкви в Канаді, 1954. – 340 с.
3. Евхологiон або Требник цебто Чини Святих Таїнств, Благословення, Освячення та інші Церковні Моління на різні потреби. Ч. 2. – Вінніпег : Видання Української Греко-Католицької Церкви в Канаді, 1960. – 324 с.
4. *Изард К.* Психология эмоций / Кэррол Э. Изард ; [пер. с англ. А. Татлыбаева]. – Изд. 2 доп. – СПб. : Издательство “Питер”, 1999. – 440 с.
5. Молитовник. – К. : Видавничий відділ УПЦ Київського Патріархату, 2009. – 507 с.
6. Новый библейский словарь : в 2 ч. – Ч. 2. Библейские реалии: пер. с англ. – СПб. : Мирт, 2001. –1014 с.
7. *Прохватилова О. А.* Православная проповедь и молитва как феномен современной звучащей речи : монография / Ольга Прохватилова. – Волгоград : Издательство Волгоградского государственного университета, 1999. – 364 с.
8. У истоков культуры святости. Памятники древнецерковной аскетической и монашеской письменности [Вступ. статья, переводы и комментарии А. И. Сидорова]. – М. : Паломникъ, 2002. – 480 с.
9. *Шеховцова Л. Ф., Зенько Ю. М.* Элементы православной психологии / Л. Ф. Шеховцова, Ю. М. Зенько. – СПб. : ООО Издательство “Речь”, 2005. – 250 с.

Климентова Е. В. *Языковое оформление эмотивной корреляции с гневом (на материале украинских молитв).*

В статье анализируется вербальная суггестия на основе корреляции с эмоцией гнева в украинских молитвах. Значительное внимание уделяется средствам вербализации данного эмотивного модуса и их взаимодействию с различными уровнями организации текста; прокомментированы модификационные процессы на основе сем с позитивной и негативной коннотациями.

Ключевые слова: вербальная суггестия, эмотивная корреляция, молитва, вербализация, гнев.

Klymentova O. *Emotive correlations with feeling of being in a rage shaped by linguistic means (based on the materials of Ukrainian prayers).*

The article is devoted to the verbal suggestion, which correlates with feeling of guilt in the prayers servicing in Ukrainian. Considerable attention is concentrated on the means of verbalization of this emotional modus and co-operating turn out with the different levels of text organization; modification process based on negative and positive connotative sems is commented.

Keywords: verbal suggestion, emotive correlation, prayer, verbalization, guilt.

Кобалия Л. Д.
Сухумский государственный университет

ТЕМПОРАЛЬНАЯ СТРУКТУРА ТЕКСТА ИНТЕРВЬЮ ГАЗЕТНОЙ ПУБЛИЦИСТИКИ (НА МАТЕРИАЛЕ ГАЗЕТЫ “BERLINER MORGENPOST”)

Сведения о темпоральной структуре текста, в настоящее время еще достаточно фрагментарные, накапливаются в лингвистике, с одной стороны, в связи с новейшими исследованиями в области самой категории времени, с другой стороны, в связи с изучением жанровых и функционально-смысловых особенностей темпоральной структуры различных видов текста, наконец, в связи с проблемой функционально-смысловых типов речи, и с рассмотрением употребления времен как одного из структурных грамматических признаков того или иного функционально-смыслового

типа речі. Задача дослідження заключається в тому, чтобы обосновати методіку аналізу темпоральної структури тексту інтерв'ю газети "Berliner Morgenpost", показати норму використання часів в даному жанрі газетної публіцистики і всебічно проаналізувати текстообразуючі функції категорії часу. Досліджуєма проблема являється актуальною з позиції граматики тексту, так як газета представляє собою не єдиний текст, а системну сукупність текстів, об'єднаних єдинством часу і місця породження, єдиним ідейним змістом, і маючих власну модель побудови. Дослідження структурної і змістової організації тексту поставило на повестку дня середі інших проблем також проблему темпоральної організації тексту. Дані, отримані в результаті дослідження темпоральної структури тексту інтерв'ю газети "Berliner Morgenpost", представляють інтерес з точки зору виявлення взаємозалежності між функціонально-смісловими типами речі або системою функціонально-сміслових типів речі, визначаючих композицію публіцистичного жанру, і темпоральною моделлю відповідуючих текстів. Звичайно, не можна категорично утверджувати, що існує жорстка, однозначна зв'язь між визначеними функціонально-смісловими типами речі, з однієї сторони, і використанням тієї або іншої часової форми, з другої. Однак, відносна визначеність темпорального оформлення різних функціонально-сміслових типів речі застосовно до визначеного жанру тексту, непересомнена.

Ключеві слова: темпоральна структура тексту; текстообразуюча функція категорії часу; функціонально-сміслові типи речі.

Свідчення про темпоральну структуру тексту, в наше час ще достатньо фрагментарні, накопичуються в лінгвістиці, з однієї сторони, в зв'язі з новітніми дослідженнями в області самої категорії часу, з другої сторони, в зв'язі з вивченням жанрових і функціонально-сміслових особливостей темпоральної структури різних видів тексту, нарешті в зв'язі з проблемою функціонально-сміслових типів речі, і з розглядом використання часів, як одного з структурних граматических ознак того або іншого функціонально-сміслового типу речі.

Особливе значення для вивчення темпоральної структури тексту в цілому, а також особливостей часового оформлення окремих функціонально-сміслових типів речі в сучасному німецькому мові, мають роботи Харальда Вайнриха. В своїй книжці "Tempus. Besprochene und erzählte Welt" Х. Вайнрих розмежує дві підсистеми використання часів в німецькому мові зв'язуючи їх з своєю концепцією про "обсуджуєму світі" і "розповідаєму світі". Предметом вивчення мовознавства являються, за думкою Х. Вайнриха, два часових виміри: парадигматический – час в системі темпоральності і синтагматический – час в контексті порядку з іншими сусідніми часами. Час в живої мові і тексті зустрічається в безмежних комбінаціях з іншими часами, але одному з цих часів віддається явне переваження, особливо в складних реченнях і періодах, де час в головному реченні викликає відповідуюче йому час в придаточному реченні, що отримало назву *consecutio temporum*. До групи часів "обсуджуємого світу" Х. Вайнрих відносить *Präsens*, *Perfekt* і *Futurum*, до групи часів "розповідаємого світу" відповідно належать *Präteritum*, *Plusquamperfekt* і *Konditionalis I*. Кожна група часів нерозривно зв'язана з визначеними мовними ситуаціями. Розмежовуючи темпоральні форми, зв'язані з "обсуджуємым і розповідаємым світами", Х. Вайнрих намечає функціонально-стилістическу сферу використання кожної групи часів, показуючи тим самим

текстообразующую функцию временных форм на уровне отдельных типов (жанров) текста. Так, он указывает, что темпоральная группа “обсуждаемого мира” представлена чаще всего в драматическом диалоге, передовой статье, завещании, научном реферате, философском очерке, юридическом комментарии и в других формах ритуальной и формализованной речи. К “рассказываемому миру” Х. Вайнрих относит историю юношеских лет, повествование о приключении на охоте, сказку, легенду, новеллу, роман, а также газетную информацию о процессе политической конференции [3, с. 36-45].

Исследуя темпоральную структуру текста интервью как жанра публицистики, мы стремимся выявить композиционные особенности данного публицистического жанра, и взаимообусловленность между функционально-смысловым типом речи или системой функционально-смысловых типов речи, определяющих композицию данного публицистического жанра, и темпоральной моделью соответствующего текста. С композиционной точки зрения речь интервью неоднородна. По стилистическому составу в интервью представлена авторская речь и речь интервьюируемого. По способу изложения материала в нем встречаются в основном такие функционально-смысловые типы речи, как рассуждение, повествование (очень редко описание) и разновидность рассуждения – вопрос. Повествование имеет в интервью свои особенности по сравнению с другими публицистическими жанрами. Оно протекает в форме информации и характеризуется особой стилистической окраской. Если пользоваться терминологией О. А. Нечаевой, то в данном жанре вырисовываются два вида повествования – информации: развернутое и неразвернутое [1, с. 27].

Обращение автора интервью к интервьюируемому содержит неразвернутое повествование, являющееся предварительным сведением об интервьюируемом. Речь интервьюируемого насыщена развернутым повествованием-информацией и рассуждением. Развернутое повествование является целым контекстуальным сообщением, в котором выражен ряд последовательных действий. Интервьюируемый комментирует злободневные проблемы, разъяснить которые для читателя просит журналист. Своеобразие повествования-информации обнаруживается в его темпоральном оформлении. Во всех проанализированных нами интервью газеты “Berliner Morgenpost” повествование-информация в речах интервьюера и интервьюируемого протекает как обычно в Präteritum-е в тесном контакте с Plusquamperfekt-ом, но иногда и с Präsens-ом, тем самым прослеживается видимое сходство повествования-информации с рассуждением с точки зрения временного оформления.

Особенность рассуждения как единицы речи заключается в построении умозаключения как логической категории, и основное своеобразие рассуждения как языковой категории проявляется в том, что в процессе интервью логическая схема умозаключений претерпевает значительные изменения. Разумеется, в живой беседе всегда возникает нечто такое, чего нельзя предусмотреть. Тем не менее важно заранее в редакции установить тему беседы и главные вопросы, на которые необходимо

получить ответы. Интервью берется у популярного, заслуживающего доверия человека. Читателя интересует не столько информация, о сути знают все, сколько то, что думает именно этот интервьюируемый по данному вопросу, по данной проблеме. Именно подобное изложение мнения авторитетного человека приближается к такому типу речи, как рассуждение. Данный функционально-смысловой тип речи представлен в интервью, как и во всех остальных публицистических жанрах, в обобщающем и пунктуальном Präsens-е, иногда в Futurum-е. Разновидностью рассуждения является вопрос, который интересен в плане общей экспрессивности текста: он создает волнообразность или скачкообразность рассуждения. В. Шмидт различает определенные типы вопроса: фактический, проблемный, альтернативный и риторический [2, с. 322]. Будучи разновидностью рассуждения, вопрос в интервью по своему характеру скорее всего является проблемным вопросом, направленным на раскрытие сущности проблемы и выявление ее закономерностей. Для вопроса используется чаще обобщающий Präsens (иногда пунктуальный Präsens) и сравнительно редко Präteritum. Если к рассматриваемому нами публицистическому жанру газеты “Berliner Morgenpost” применить известную концепцию Х. Вайнриха [3, с. 36-45], можно констатировать, что в этом жанре преобладает план “обсуждаемого мира”, так как не только рассуждение, но и повествование (т.е. повествование-информация), нередко представлено глагольными формами “обсуждаемого мира”.

Зависимость выбора временной формы от речевой ситуации является несомненной, что подтверждается рассмотрением композиционно-речевой и темпоральной структур предлагаемого жанра газетной публицистики. Различие темпоральной структуры газетных текстов различных жанров тесно связано с характерными для того или иного жанра функционально-смысловыми типами речи и их взаимодействием. Что касается функционально-смыслового типа речи, то независимо от жанра газетного текста, в состав которого он входит, темпоральная характеристика его остается неизменной.

Л и т е р а т у р а :

1. *Нечаева О. А.* Функционально-смысловые типы речи (описание, повествование, рассуждение). – Улан-Уде, 1974. – С. 27.
2. *Schmidt W.* Grundlagen der deutschen Grammatik (Eine Einführung in die funktionale Sprachlehre). – Berlin, Volk und Wissen, 1965. – S. 322.
3. *Weinrich H.* Tempus. Besprochene und erzählte Welt. 2. Aufl. – Stuttgart, 1974. – S. 36-45.

Кобалія Л. Темпоральна структура тексту інтерв'ю газетної публіцистики (на матеріалі газети “BERLINER MORGENPOST”).

Відомості про темпоральну структуру тексту в даний час ще досить фрагментарні, накопичуються в лінгвістиці, з одного боку, у зв'язку з новітніми дослідженнями в області самої категорії часу, з другого боку, у зв'язку з вивченням жанрових і функціонально-смыслових особливостей темпоральної структури різних видів тексту, нарешті, у зв'язку з проблемою функціонально-смыслових типів мови, і з розглядом вживання часів як однієї із структурних граматичних ознак того або іншого функціонально-смыслового типу мови. Завдання дослідження полягає в тому, щоб обґрунтувати методіку аналізу темпоральної структури тексту інтерв'ю газети “Berliner Morgenpost”, показати норму вживання часів в цьому жанрі газетної публіцистики і

всєбїчно проаналїзувати текстотворчї функції категорїї часу. Дослїджувана проблема є актуальною з позиції граматики тексту, оскїльки газета є не єдиним текстом, а системою сукупнїстю текстїв, об'єднаних єднїстю часу і мїсця породження, єдиним ідейним змїстом, і що мають власну модель побудови. Дослїдження структурної і змїстовної організації тексту поставило на порядок денний серед їнїших проблем також проблему темпоральної організації тексту. Данї, отриманї в результатї дослїдження темпоральної структури тексту їнтерв'ю газети "Berliner Morgenpost", представляють їнтерес з погляду виявлення взаємобумовленостї мїж функціонально-смысловими типами мови або системою функціонально-смыслових типів мови, що визначають композицію публіцистичного жанру, і темпоральною моделлю відповідних текстїв. Звичайно, не можна категорично стверджувати, що їснує жорсткий, однозначний зв'язок мїж певними функціонально-смысловими типами мови, з одного боку, і вживанням тїєї або їншої тимчасової форми, з другого. Проте, відносна визначенїсть темпорального оформлення рїзних функціонально-смыслових типів мови стосовно певного жанру тексту, безперечна.

Ключовї слова: темпоральна структура тексту; текстотворча функція категорїї часу; функціонально-смысловї типи мови.

Kobalia L. The temporal structure of the interview text of the newspaper publicism (according to the newspaper "Berliner Morgenpost").

The information about the text temporary structure at present is quite fragmentary, accumulating itself in linguistics due to the latest researches into the tense category, on the one hand, to the study of the genre and functional-semantic peculiarities of the temporal structure of different types of texts, on the other, and lastly, in connection with the problem of the functional-semantic types of speech and the consideration of the use of tenses as one of the structural grammatical features of a functional-semantic type of speech.

The goal of the research is to substantiate the methods of analysis of the temporal structure of the interview text of the newspaper "Berliner Morgenpost", to illustrate the norm of tense usage in the given genre of the newspaper publicism and to analyse comprehensively the text-forming functions of the tense category. The analysed problem is actual from the viewpoint of the text grammar as the newspaper is not an indivisible text but a systematic complex of texts joined by the singleness of time and place of origin, the general idea content and their own formation pattern.

The structure and content analysis of the text among other problems raised the problem of the temporal organization of the text. The results of the investigation of the temporal structure of the interview text of the newspaper "Berliner Morgenpost" are of interest from the standpoint of exposure of the interconditionality of functional-semantic types of speech, or the system of functional-semantic types of speech, determining the composition of the publicistic genre and the temporal pattern of the corresponding texts.

Of course, it can't be categorically maintained that there is a rigid unambiguous connection between the functional-semantic types of speech, on the one hand, and the use of a certain tense form, on the other. However, the relative definiteness of the temporal shaping of different functional-semantic types of speech as applied to a particular genre of a text is doubtless.

Keywords: a temporal structure of the text; a text-forming function of a tense category; functional-semantic types of speech.

**Ковальчук И. М.
Национальный педагогический университет
имени М. П. Драгоманова**

ОБРАЗЫ СРАВНЕНИЯ В ЗАГОВОРАХ НА ДОСТИЖЕНИЕ ЖЕЛАЕМЫХ ВЗАИМООТНОШЕНИЙ ДОЛЖНИКА И КРЕДИТОРА

В статье проанализированы образы сравнения, представленные в компаративных конструкциях заговоров на достижение желаемых взаимоотношений должника и кредитора, в сопоставлении с устойчивыми сравнениями.

Ключевые слова: разговорный текст, сравнение, образ сравнения.